

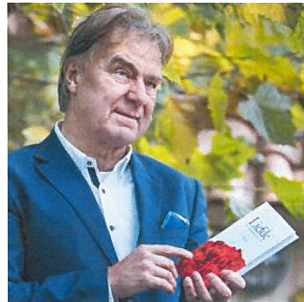
interview op woensdag

Porseleinen verpleeghuisje

Een privéverpleegklinikje in het ouderlijk huis. De Maastrichtse arts Jos Benders 'bouwde' het rondom zijn hoogbejaarde moeder Toos, lang voordat het 'langer thuis blijven wonen'-adagium alom werd gepredikt. Hij schreef een boekje over die periode.

ANNELIES HENDRIKX

Op het laatst heeft Jos Benders elf helpers in dienst. Verpleegkundigen, verzorgenden, huishulpen. Plus één vrijwilliger; twee als hij zichzelf meetelt. Ook komen er met enige regelmaat specialisten over de vloer van het ouderlijk huis aan de Laan van Brunswijk in Maastricht. Oudereninternist Wubbo Mulder bijvoorbeeld neemt een belangrijke positie in: „Hij komt al lang bij de mensen thuis, bij mama kwam hij elke zes weken en je kon hem altijd bellen als het nodig was. Hij was haar hoofdbehandelaar. Als je zo iemand in je team hebt, ben je al een heel eind.”

Jos Benders en verzorgde zijn moeder samen een aantal goed georganiseerde hulpverleners tot he bittere einde en schreef daar een boek over. (loraine bodewes)

Maar toch. Gemakkelijk is het niet om zo'n 'porseleinen verpleegklinikje' draaiend te houden. Het is verschrikkelijk kwetsbaar, er komen gemakkelijk haarscheurtjes en barsten in. Als een lid van het vierkoppige kernteam ziek wordt, is dat een 'logistieke ramp', schrijft Benders in *Liefde met voorbedachten rade*. Het boekje behandelt de verpleegperiode van zijn moeder, die begint in december 2008 en eindigt met de dood van 'omaatje Toos' op 101-jarige leeftijd begin 2013.

Rond de klok

Benders beschrijft de rond-de-klok-programmering die hij in werking zet: alleen tussen de middag, als moeder slaapt, is er - in het begin - een uurtje niemand. Het wachten op antwoorden en zorgvoorzieningen van overheidsinstanties is moordend: „Die gunnen kennelijk iedereen het eeuwige leven.” Het duurt maanden voordat Toos kan beschikken over een sta-opstoel, die haar in staat stelt zonder hulp van anderen op te staan vanuit haar rolstoel. Twee keer komt er iemand van de zorgverzekeraar kijken of die stoel wel nodig is.

Als arts heeft Jos Benders natuurlijk zijn contacten in de medische wereld en zelf heeft hij ook verstand van zaken. Lukt het iemand zonder die medische achtergrond ook om iets dergelijks te doen voor een ouder?

„Het is niet gemakkelijk, denk ik, maar volgens mij kan het wel. Je moet een organisatie op poten zetten; roosters maken, contracten opstellen, teamvergaderingen beleggen, administratie bijhouden. Je moet de kaders aangeven, structuur aanbrengen. Je bent coördinator, je moet mild blijven, nooit grof worden. En als er iemand in je kernteam tijdelijk wegvalt, moet je snel een ander zien te vinden. Daarbij was de pgb-website van grote waarde. Daar heb ik mensen gevonden die echt met hun hart werken.”

Wedloop

Niettemin moesten ze natuurlijk wel worden betaald. Benders heeft geen idee wat het 'verpleegklinikje' heeft gekost. Er waren bij tijd en wijle wel financiële zorgen, maar Benders had de beschikking over een persoonsgebonden budget (pgb) voor zijn moeder, wmo-gelden via de gemeente, een pensioentje en haar aow. Daar hebben Jos en zijn broer Frank zelf wel nog iets bij moeten leggen, maar Benders heeft geen idee hoeveel. „Volgens mij moet je voor een verpleeghuis ook betalen, toch?”

Voor Toos zorgen is weliswaar een wedloop met zijn kunnen, schrijft Benders, 'maar na vijf

bescheiden, niet veeleisend en maakt zich snel geliefd bij haar helpers. „Zo iemand laat je niet verrekken.”

Haar bed verhuist naar de begane grond; boven slapen de helpers-van-dienst. Als Benders haar vlak voor haar 100ste verjaardag vraagt of ze het nog niet zat is, zegt ze: „Nee jongen, ik wil nog verder.” Die levenslust is kenmerkend voor deze vrouw, weduwe sinds 1984, die haar hele leven voor iedereen klaarstond en op haar 95ste nog het onkruid in de tuin wiede.

Soort vader

Dat gaat niet meer als ze na een voorbijgaande beroerte (TIA, tijdelijke uitvalsverschijnselen door een bloedpropje in de hersenen) uit het ziekenhuis naar huis komt, in december 2008. Het pand Laan van Brunswijk 31 verandert in rap tempo in de privéverpleegkliniek LvB. Dan begint het verhaal van Jos Benders, met als hoofdpersoon mama Toos. Die zich op een gegeven moment realiseert dat haar zoon 'een soort vader' voor haar is geworden. Verpleegkundige Jolanda zegt haar baan op en ontpopt zich al snel tot de spil van de organisatie. Ze blijft tot het bittere eind.

Na haar 100ste verjaardag, die wordt gevierd met een mis bij haar thuis, gaat Toos langzaam maar zeker achteruit. Ze wordt enkele malen in het ziekenhuis opgenomen, maar komt altijd weer thuis. Ze kampt met een chronisch gebrek aan vocht en weegt eind 2012 naar schatting nog maar 35 kilo. Er ontstaan discussies in het verpleegklinikje over de vraag of het nog wel menselijk is om haar bij een crisis met infusen en medicatie in leven te houden.

Zielsgelukkig

Ook Benders zelf vraagt zich soms af of hij nog wel goed bezig is. „Maar ik was natuurlijk geen neutrale toeschouwer. Het was mijn mama, mijn enige mama. Het doodgaan van je ouders kun je niet oefenen.”

Ze haalt haar 101ste verjaardag zowaar nog, maar op 20 februari 2013 brengt Jos zijn laatste bezoek aan zijn nog levende moeder. Met één van zijn zonen is hij erbij als ze, luttele uren later, overlijdt. Ze ligt nog een week opgebaard in haar eigen huis en verlaat dan de LvB 31 voorgoed.

Er gaat nog altijd geen dag voorbij dat Jos Benders niet aan haar denkt. Maar hij heeft er ook vrede mee. „Op een of andere manier is het ook goed zo. Klaar. Wij hebben onze levensbelofte dat ze nooit uit huis hoefde, kunnen inlossen. Ik ben zielsgelukkig dat ik haar zo lang bij me heb mogen hebben. Dat is iets om immens dankbaar voor te zijn.”